

Carlos Barral va descriure de manera detallista bona part del litoral català. ARXIU

Un parell de llibres simpàtics

Assaig

Puc sembrar rovellons al meu jardí?

Enric Gràcia

La Magrana, Barcelona, 2006

Catalunya des del mar

Carlos Barral

Edicions 62, Barcelona, 2006

Lluís-Anton Baulenas

Dos llibres simpàtics i de ben variada factura ens arriben en aquesta *reunión* editorial del 2006: *Puc sembrar rovellons al meu jardí?*, d'Enric Gràcia, i *Catalunya des del mar*, de Carlos Barral. El primer, d'entrada, podria semblar un llibre oportunista. El seu autor és el micòleg que va fer per TV3 el programa *Caçadors de bolets*, que va obtenir un èxit prou remarcable. A Catalunya, en general, els bolets interessin. I són simpàtics. Com ho són totes les coses que en si no tenen importància, però els humans decideixen donar-n'hi. Podríem viure sense els bolets? Sí. Però no ho volem. Igualment, també és simpàtic veure la feina d'un boig pels bolets com és Enric Gràcia, membre, segons sembla, de gairebé totes les societats micològiques del món (ja donen, els bolets, per pagar tantes quotes?).

L'home respon 150 preguntes sobre el món dels fongs amb passió i ganes de fer-se entendre. Hi ha vegades que se'n surt millor que d'altres perquè l'Enric Gràcia, si bé és una eminència micològica, no ho és tant a l'hora de redactar (aquí, la feina editorial no és precisament brillant). Hi ha respostes que demanaven a crits una supervisió estilística (paraules repetides, frases massa llargues...), però, almenys, el possible escull dels tecnicismes el salva força bé.

Del llibre de l'Enric Gràcia, el que millor se'n pot dir és que serveix i molt al propòsit per al qual s'ha fet: una introducció pràctica al món dels bolets, apta fins i tot per a boletaires amb un cert nivell. Només l'excessiva passió fa que, de vegades, t'ho repensis una mica a l'hora de creure-te'l. Fa molta gràcia, veure, per exemple, com defensa el reig davant els que diuen que està sobrevalorat i que no té gust.

El llibre del malaguanyat Carlos Barral (1928-1989) és igualment especialitzat. També és simpàtic perquè hi ha moments en què, més que una lectura, et proposa una gimcana. Barral fa una exhibició de coneixements del món dels pescadors de Calafell. És un retrat càlid i alhora seriós, molt interessant, de la costa catalana des del mar domèstic, que Barral

en diu (el dels volts de casa seva, a Calafell), fins al mar del Narbonès, enllà de la Catalunya Nord. El viatge de Barral sovint és reflexió més que descripció. I en aquest sentit s'aparta una mica, sense anar més lluny, d'intents semblants de, per exemple, Josep Pla. També és el viatge marítim d'algú que s'estima profundament navegar; el món de la mar i els seus habitants, però que alhora és de ciutat i de cultura bàsicament urbana, cosa que li dona una aproximació molt personal i gens a l'ús.

Aquesta primera incursió de Barral en català, publicada per primer cop el 1982, tindria, doncs, molts elements que el farien interessant per a un públic majoritari. El problema greu, però, que té aquesta edició, és que, tot sovint, el text és incompreensible: per tant, és un llibre simpàtic, ben editat, però que demanava a crits un criteri diferent de publicació: o dins una col·lecció superespecialitzada de lectors interessats en els llibres del mar, o bé col·locar-lo, tal com s'ha fet, dins una col·lecció com *El Balanci* (que cada cop més s'hauria de dir *el calaix de sastre*) adreçada a tothom, però aleshores tractar alguns passatges del llibre com es tracta a la Bernat Metge el *Llibre dels fets* del rei en Jaume. És a dir, se'n fa una edició co-

mentada. O com a mínim, amb el glossari a peu de pàgina. O al marge.

Altrament, la bona pensada d'adjuntar l'esmentat glossari al final del llibre esdevé força inútil, ja que el lector s'obliga a una veritable maratón de consultes. Vegin si no un parell d'exemples: "A l'espiga del calcés se subjecten els senals i l'estrellera, tots tres aparells acabats amb una gassa [*sic*] folrada de la qual surt el bossell cimal" (pàg. 112) o "De vegades, el barrot o botalló sobre el qual se sallaven els punys de car de pollacres i flocs menors acabava amb un propi calcés amb galteres, com era el costum de les grosses barques de mitjana, però normalment les barques de bou amagaven la politja del barrot dins del seu cos cilíndric o bé armaven un bossell simplement amarrat a la punta del botalló del qual popularment se'n diu barrotet" (pàg. 113). En un minut i mig, un servidor ha hagut d'anar al glossari, com a mínim, divuit vegades. Una llàstima. Mareja tant com aquell programa de TV3 que s'anomenava, precisament, *Catalunya des de l'aire* i s'enregistrava des d'un helicòpter. Però ho repetim, això és de tant en tant, només quan Barral entra en descripció detallada dels usos, objectes i animals de la mar. Per la resta, el llibre és absolutament entenedor i, a estones, captivant.

Lo Pare Arcàngel

Poesia

Lo Gaiter del Llobregat

Joaquim Rubió i Ors

Selecta, Barcelona, 2006

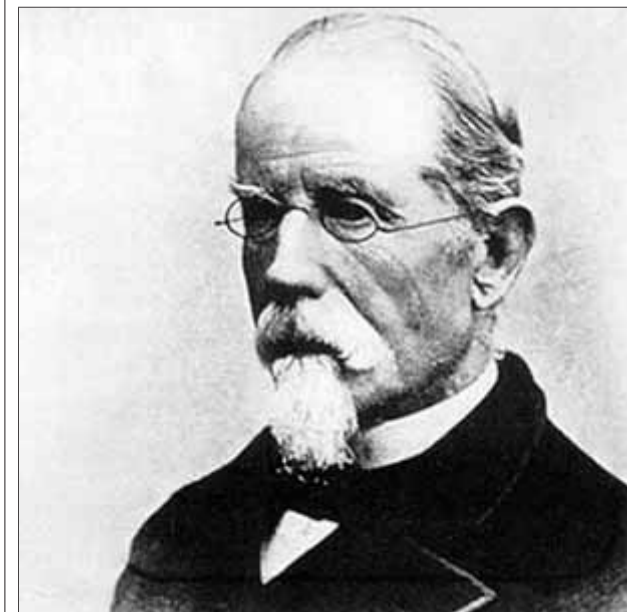
Pau Dito Tubau

Que la reivindicació de la figura d'un burgès ple d'esperit religiós, partidari de la regeneració des del bàndol conservador i pioner de la represa literària catalana del vuit-cents com Joaquim Rubió i Ors hagi semblat sovint un acte vacu de romanticisme no deixa de ser una injustícia. Tota temptativa de recuperació del llegat de la Renaixença suposa un esforç en l'intent de mostrar la memòria real de la cultura catalana en català. La virulència una mica infantil dels noucentistes en la seva afirmació com a pares de la pàtria moderna i la influència del catalanisme polític posterior al 1898 com a senyera a defensar ha provocat que a banda dels clàssics de més renom n'hi hagi uns quants de relegats que mai no haurien merescut ser-ho.

L'edició de *Lo Gaiter del Llobregat*, a cura d'Albert Messtres, suposa un pas valuós en la pugna per restituir la importància de Rubió com a iniciador dels models temàtics, mètrics i lingüístics de la poesia catalana del vuit-cents, una queixa que el mateix autor ja va haver de proferir en els darrers anys de la seva vida. A l'espera d'una edició crítica drete i feta que inclogui les tres edicions antigues de l'obra, augmentades una rere l'altra, Messtres ha triat la primera del 1841 i ha afegit per separat el poema èpic en tres cants *Roudor*

de *Llobregat o sia los catalans en Grècia*, que anava inclòs en la segona edició del 1858; a més, hi ha fet una presentació vindicativa una mica heterodoxa en què remarca la idea de Rubió de ser un trencador de la tradició literària autòctona que només reconeixia entre els predecessors Francesc Vicenç Garcia i Francesc Fontanella.

De *Pallargada empremta* de Rubió n'és una petita mostra el recull *10 odes a Barcelona* editat per Aymà el 1972, en què encapçala una llista d'autors on també hi ha Verdaguer, Costa i Llobera, Maragall, Nogueras i Oller, Carner, Esclassans, Pere Quart, Bartra i Brossa. El brevíssim poema d'aquest darrer, "Dues clarors. / Crepuscle. / Barcelona", sembla una ironia destructiva molt pròpia de les avantguardes, així com del tarannà moralista del mateix Brossa, sobre la llarga tradició d'autors catalans amb composicions de lloa a la ciutat amb autobombo, promogudes i propagades des d'aquell "Alça't, oh Barcelona; / prou has estat prostrada i abatuda" de Rubió. És clar que entre Rubió i Carner, el més amagat entre els poetes valuosos que en van rebre influència directa, hi ha un abisme en la manera de tractar els temes. Maragall, que n'era més afí, potser hauria tendit a rebaijar el to angèlic o ingenu dels versos del predecessor, com ara els cèlebres dedicats al Llobregat - "Joiós i cristal·lí riu..." -, per alguna mena de descripció més realista - que escrita avui diria si fa no fa "Lo riu és d'en Montilla / que m'aima a cop de dalla" -, però sigui com sigui la primera petja d'una llarga cadena finalment interrompuda ja estava posada.

El poeta Joaquim Rubió i Ors. ARXIU